

Kazatel: Josef Hurta

Čtení: Mt 21, 33 – 46

Text: 1 Kr 21, 1 – 16

Po těchto událostech se stalo toto: Nábot Jizreelský měl vinici v Jizreelu vedle paláce samařského krále Achaba. Achab promluvil s Nábotem: "Dej mi svou vinici, chci z ní mít zelenářskou zahradu, protože je blízko mého domu. Dám ti za ni lepší vinici anebo, chceš-li raději, vyplatím ti její kupní cenu ve stříbře." Nábot řekl Achabovi: "Chraň mě Hospodin, abych ti dal dědictví po svých otcích." Achab vstoupil do svého domu rozmrzelý a podrážděný tím, jak s ním Nábot Jizreelský mluvil, když řekl: "Dědictví po svých otcích ti nedám." Ulehl na ložě, odvrátil tvář, ani chléb nepojedl. Přišla k němu Jezábel, jeho žena, a promluvila k němu: "Čím to je, že je tvůj duch rozmrzelý a ani chleba nejíš?" Odpověděl jí: "Mluvil jsem s Nábotem Jizreelským a řekl jsem mu: »Dej mi svou vinici za stříbro nebo, přeješ-li si, dám ti za ni jinou vinici.« Ale on mi řekl: »Svou vinici ti nedám.«" Jezábel, jeho žena, mu řekla: "Teď ukážeš svou královskou moc nad Izraelem! Vstaň, pojez chleba a buď dobré mysli. Já sama ti dám vinici Náбота Jizreelského." Pak napsala Achabovým jménem dopisy, zapečetila jeho pečeti a poslala je starším a šlechticům, těm, kteří byli v jeho městě a bydlili s Nábotem. V dopisech psala: "Vyhlaste půst a posadte Náбота do čela lidu. Proti němu posadte dva muže ničemníky a ti ať vydají svědectví, že zlořečil Bohu a králi. Pak ho vyvedte a ukamenujte k smrti." Mužové jeho města, starší a šlechticové, ti, kteří bydleli v jeho městě, vykonali, co jim Jezábel vzkázala, jak bylo psáno v dopisech, které jim poslala: Vyhlásili půst a posadili Náбота do čela lidu. Pak přišli dva muži ničemníci a posadili se proti němu. Ti ničemníci vydali před lidem proti Nábotovi svědectví, že zlořečil Bohu a králi. I vyvedli ho ven z města a ukamenovali ho k smrti. Poté vzkázali Jezábele: "Nábot byl ukamenován k smrti." Když Jezábel uslyšela, že Nábot byl ukamenován a zemřel, řekla Achabovi: "Vstaň a zaber vinici Náбота Jizreelského, kterou ti odmítl dát za stříbro. Nábot už nežije, je mrtev." Jakmile Achab uslyšel, že Nábot je mrtev, vstal, sestoupil do vinice Náбота Jizreelského a zbral ji.

Po přečtení příběhu máme docela jasno. Stalo se tu velké bezpráví, velká křivda. Král Achab násilím zbral Nábotovu vinici. I když vlastně násilím ne. Všechno se dělo podle těch správných paragrafů. Nejprve tu bylo obvinění, pak soud a nakonec trest. Nábot byl nejprve obviněn, že zlořečil Bohu a králi. Pohotově se také našli ochotní svědkové, kteří o tom podali svědectví. A soud nakonec vynesl rozsudek smrti. Vše se zdánlivě dělo podle platných zákonů. Lid, před nímž lživí svědkové svědčili, mohl být zcela přesvědčen, že Náбота stihl spravedlivý trest. Ale z biblického podání je zřejmé, že věci se sebehly trochu jinak, než jak bylo lidu prezentováno. Jednalo se skutečně o monstrproces se vši parádou. Starší lidu a šlechtici byli obesláni oficiálním královským dopisem s královskou pečeti. Byl vyhlášen půst a Nábot byl posazen do čela lidu. To odpovídá dnešní široké medializaci nějakého případu. Čteme, že mužové města, kde žil Nábot, starší a šlechticové, ti, kteří bydleli v jeho městě, vykonali, co jim Jezábel vzkázala, jak bylo psáno v dopisech. Jednali tedy na politickou objednávku. Obvyklá výmluva, že pouze plnili rozkazy, však z nikoho nesnímá morální odpovědnost. Ta neleží pouze na strůjkyni procesu, na Achabově Jezábel. Všichni se nějak podíleli na Nábotově smrti.

Ale připusťme i možnost, že si to Nábot vlastně zavinil sám svojí tvrdohlavostí, neústupností, že to byl takový tvrdohlavý sedlák, který se přel o kousek meze. Vždyť Achabova nabídka je více než korektní. Nabízí Nábotovi ještě lepší vinici nebo rovnou finanční náhradu. Jenže ani tady nám biblické podání nedovolí Achabovo jednání omluvit. Nábotovi totiž v první řadě nejde o ten kousek země, který mu patří, ale o „zachování dědictví otců“. Nábot se cítí odpovědný svým předkům a také Hospodinu za svěřený podíl. „Chraň mě Hospodin, abych ti dal dědictví po svých otcích“, říká Nábot.

Až posud nám mohly vyvstávat s biblickým příběhem asociace, vztahující se třeba k politickým procesům z 50. let minulého století, mohli jsme myslet na perzekuci od totalitní moci a na všelijaké, třeba i majetkové křivdy způsobené komunistickým režimem. A mohl bych kázat o všelijakých nepravostech a nespravedlnostech, které se děly a dějí a které se budou dít. Ale já bych nerad zavedl vaše myšlenky tímto směrem. Mě z toho příběhu oslovuje především otázka: Co je pro nás dnes tím dědictvím po otcích, které si nikdy nesmíme nechat vzít a kvůli kterému bychom byli ochotni odmítnout i ty nejlákavější nabídky? Zkusme si odmyslet současné politické dění kolem tak často omílaných církevních restitucí a položme si každý sám pro sebe otázku: Co je v mém životě to nejcennější, to jedno potřebné, to, oč nikdy nesmím přijít a pro co jsem ochoten snášet i všelijaká příkoří? A jsme dnes vůbec ochotni snášet pro něco nepohodlí a příkoří? Je něco, co nám za škody stojí?

Mnoha křesťanům v naší zemi dnes leží na srdci pověst církve. Bojí se o to, jak církev vypadá v očích české společnosti. Církev by prý měla být uznávanou morální autoritou, zastávat morální hodnoty a být jejich garantem ve svých řadách. Proto se mnozí bojí, aby církev především nepřišla o dobrou pověst, tedy o to, jak vypadáme před lidmi. Otázkou zůstává, zda naše snaha vypadat dobře před lidmi není někdy v rozporu s naší odpovědností před Hospodinem. Známe přece, co o tom říká apoštol Pavel v listu Galatským: „Jde mi o přízeň u lidí, anebo u Boha? Snažím se zalíbit lidem? Kdybych se stále ještě chtěl líbit lidem, nebyl bych služebníkem Kristovým.“

Co dalšího může být hodnotou, které bychom se za žádných okolností nechtěli vzdát? Někteří evangelíci mají obavy z toho, abychom především nepřišli o svoji evangelickou identitu. Jinými slovy, abychom stále věděli, v čem se vymezujeme vůči většinové církvi a abychom v moderním ekumenickém sblížení nezaprodali dědictví reformace. I to je jakési dědictví otců, vůči kterému cítíme odpovědnost. Otázkou zůstává, zda možným zakonzervováním reformačních tradic nepopíráme samu reformační zásadu o trvalé reformovatelnosti církve.

Těch hodnot, které pokládáme za jakési rodinné stříbro, může být mnoho. Ale je důležité umět je rozlišovat tak, jak to dovedla stará Jednota bratrská, když rozlišovala věci podstatné, služebné a případné. Těmi případnými mysleli bratří nejrůznější zvyky a obřady, které jsou a mohou být v různých sborech a církvích dle doby a místa různé, a které mohou být a nemusí. Jsou to všechny prvky našeho křesťanského a církevního života, které jsou svázány s určitou dobou a kulturou. Patří zde formy našich shromáždění, tedy to, kdy stojíme, kdy sedíme, jaké písně zpíváme, zda při tom hrajeme na varhany, kytaru nebo na buben, jestli jsou biblické hodiny monologem jednotlivce nebo dialogem skupiny, jestli máme nebo nemáme nějaké sborové a mezsborové struktury, jestli máme Večeři Páně každý den, jednou týdně, nebo jednou za měsíc. Patří sem všechny formy vnějšího života církve, zvěstování evangelia a misie. Když někdo „zuby nehty“ brání určitou formu s tím, že jen tak je to správné, protože to tak dělali „naši otcové“, tak se dle bratra Lukáše Pražského jen drží věci, která není žádnou nadčasovou formou, ale odpovídá vždy určitému místu a času a může býti či nebýti.

Věci služebné pak jsou ty, kterých si jako nástroj užívá Duch svatý ke sdělení věcí podstatných. Patří mezi ně Písmo svaté, kázání, církev, církevní služebníci, křest a Večeře Páně.

A nakonec věci podstatné, podle Jednoty bratrské, jsou ty, které jsou nezbytné pro spasení člověka. Br. Řehoř jmenuje tři věci: Víra, láska a naděje. Br. Lukáš Pražský to doplňuje, že to jsou podstatné věci z lidské strany. Ze strany Boží pak jde o milost Boží, o spásné dílo Ježíše Krista a o dary Ducha svatého.

To je tedy to, co můžeme pokládat podobně jako Nábót, za dědictví po otcích. Ale zároveň si uvědomujeme, že ty podstatné věci bývají také těmi, které lidé často ztrácejí jako první a nechají si je vzít docela snadno. Mnozí lidé ztrácejí víru, že Bůh má tento svět pevně ve své ruce, a podléhají dojmu, že zlo vítězí. Ztrácejí lásku k Bohu i k bližnímu, a svět se pak snadno stává kolbištěm našich sobeckých zájmů. A lidé také ztrácejí naději, že Boží království skutečně přijde, a proto chtějí zde na zemi uchvátit ze života, co se dá. A mnozí docela snadno svou víru, lásku i naději vymění za lepší vinice nebo za stříbro.

Já ovšem nemíním zakončit toto kázání jakýmsi mravním ponaučením, že máme více usilovat o ty hodnoty nepomíjitelné oproti těm pomíjitelným. Příběh o Nábótovi nám neklade před oči jakéhosi hrdinu víry, který neohroženě vzdoroval světské moci. Není pouhým vzorem mučedníka. Spojíme-li jeho příběh s novozákonním podobenstvím, které jsme také četli, dostává jeho postava obrysy téměř kristovské. A podobenství o zlých vinařích nám brání, abychom se řadili pouze mezi ty ukřivděné, mezi ty, kteří pro svou víru trpí a snášejí příkoří. Snadno se můžeme ocitnout i v roli Achabově nebo zlých vinařů. To tenkrát, když Krista a jeho nárok neuznáme, když chceme být sami pány a majiteli pravdy, když Boží království pokládáme za svůj revír, a vinici Páně degradujeme na svoji zelinářskou zahrádku. Kéž bychom dovedli naslouchat i prorockým hlasům, které vedou k pokání, ke změně uvažování, tak abychom opravdu vnímali Krista jako Pána církve i Pána našeho, jako vlastníka, jemuž i my patříme se vším, co máme. To je to jediné potřebné, „unum necessarium“, to je to jediné potěšení v životě i v smrti, že nejsme sami svoji, ale jsme dědictvím Kristovým. A on jako pravý dědic svého Otce nás nikdy neopustí a nikdy se nás nezřekne.

Modlitba: *Pane Ježíši, jsme tvoji a ty o nás stojíš. Ty jsi za nás položil svůj život. Vyznáváme, že my nemáme dost odvahy a víry obětovat svůj život tobě a pro tebe. Dej nám víru, naději i lásku, abychom tě nikdy neopustili a nikdy se tě nezřekli. Amen.*

Přímluvná modlitba: *Modlíme se za naši společnost, za naši západní civilizaci, která tak snadno odvrhne hodnoty, které ty jsi postavil jako základní pilíře zbožného života. Prosíme tě za věrnost pravdě Písma, za respekt k autoritě Božího slova, za vzbuzení touhy po tom, znát tvou vůli a poslouchat ji. / Prosíme tě, Pane, za církev, ať je majákem uprostřed bouří tobo světa. Ať naše kostely jsou místem modliteb a přímluv za národ a za svět. Ať naše sbory, ale i rodiny a domovy jsou místem pokoje. Ať naše srdce je žije v míru s tebou i s bližními, ať překypuje láskou a ať prožíváme ve svém nitru radost navzdory obavám, pokoj navzdory úzkosti. / Modlíme se za ty, kdo ztrácejí víru ve tvou vládu. Daruj jim Ducha svatého, který by otevřel jejich oči, mysl i srdce pro tvé království. / Přímlouváme se za lidi, kteří poznali ve svém životě příliš málo lásky a nedovedou naplno milovat. Dej, ať objeví plnost života v milování tebe i bližních. / Přímlouváme se i za všechny, kdo ztrácejí naději pro svůj život, za nemocné a trpící, za ty, kdo hledají smysl svého života. Bože nemlč a nebuď zticha. Dotýkej se lidských srdcí a dej prožít radost, a pocit přijetí těm, kdo se cítí opuštění, zrazení, zklamání a nepřijímání. / Tobě, Pane, náleží všechna naše úcta a chvála. Dej, ať nepřestaneme tebe chválit a oslavovat jako svého Pána a Spasitele, jímž skutečně jsi. Amen.*